

www.jates.org

Alkalmazott Műszaki és Pedagógiai tudományos folyóirat

szak- és mérnökképzési, műszaki és környezeti aspektusok

ISSN 2560-5429

8. évfolyam, 1. szám

doi: 10.24368/jates.v8i1.27

<http://doi.org/10.24368/jates.v8i1.27>

Examining the relationship between lifelong learning and language learning in a vocational training institution

Elod Gogh, Attila Kovari

University of Dunaujváros, Táncsics M út 1/A, Dunaujváros 2400, Hungary, goghtu@gmail.com

Abstract

Lifelong learning is a concept which does not need explanation because of its triviality. There have been many changes in education over the past decade. In the learning process participated people's environment is fundamentally influenced by the many external factors. By transforming vocational training and returning to dual training, not only the professional content was changed but also the attitudes of the participants could change with new or other learning goals and motivations. At present, adults also have many opportunities to study free of charge or acquire a diploma. The attitudes of today's high school students to learning have undoubtedly changed over the past 20 years. How much do young people today learn? What are their plans for the future and how do they see their prosperity after school?

In this research examines and evaluates opinions in the context of lifelong learning in different age groups. In each group, first of all has been researched common learning motivating questions but the participated people were asked about most typical learning features in their age group too. The present study is part of a complex research and links language learning and lifelong learning. Because of its utmost timeliness and usefulness, measuring language learning habits is one of the best getting results about self-education skills and attitudes towards learning.

The research was carried out with the participation of the students of the Kossuth Lajos Bilingual Secondary School of Technology in Budapest. Statistical methods and the SPSS software were used to process the results. Based on the results obtained, there are differences between some factors related to lifelong learning.

Keywords: lifelong learning; learning motivations; learning factors; research in vocational institute; diploma vs. vocational school (National Qualifications Registered study)

Az egész életen át tartó tanulás és a nyelvtanulás kapcsolatának vizsgálata egy szakképzési intézményben

Gógh Előd, Kővári Attila

Dunaiújvárosi Egyetem, Táncsics M. út 1/A, Dunaiújváros 2400, Magyarország, goghtu@gmail.com

Absztrakt

Az egész életen át tartó tanulást, mint fogalom önmagában nem szorul magyarázatra trivialitása miatt. Az elmúlt évtizedben az oktatás területén számos változás történt. A tanulási folyamatban részt vevők környezetét ezek a változások alapvetően befolyásolják a számos külső tényező mellett. A szakmai képzés átalakításával és a duális képzésre történő újbóli áttéréssel nem csak a szakmai tartalmak változtak, hanem a képzésben résztvevők hozzáállása is változhatott, új tanulási célokkal, motivációkkal egyetemben. Jelenleg a felnőttek számára is számos lehetőség nyílik akár ingyenesen szakmát tanulni, vagy diplomát szerezni. A mai középiskolás fiatalok hozzáállása a tanuláshoz is kétségtelenül sokban változott az elmúlt húsz évben. Vajon mennyit tanulnak a mai fiatalok? Mik a terveik a jövőre nézve és hogy látják boldogulásukat az iskolapad után?

A kutatás az egész életen át tartó tanulással összefüggésben, eltérő korcsoportok által alkotott, véleményeket vizsgálja és értékeli ki. Az egyes csoportoknál, a csak rájuk jellemző és közös faktorokkal történt a kutatása résztvevő személyek körében. A most bemutatandó tanulmány ennek a kutatásnak egy részét képezi és a nyelvtanulás és az egész életen át tartó tanulást hozza összefüggésbe. Azért a nyelvtanulást, mert a mindenkori időszerűsége és hasznossága miatt talán az idegennyelvek tanulása méri az önképzést és a tanuláshoz való hozzáállást leginkább.

A kutatás a budapesti Kossuth Lajos Két Tanítási Nyelvű Műszaki Szakgimnázium tanulói bevonásával került elvégzésre. Az eredmények feldolgozásához statisztikai módszereket és az SPSS szoftver nyújtott lehetőségeket. A kapott eredmények alapján megállapítható, hogy különbségek mutathatók ki egyes egész életen át tartó tanulással összefüggő tényezők között.

Kulcsszavak: egész életen át tartó tanulás; tanulási motivációk; tanulási tényezők; szakképzésben végzett kutatás; diploma vs. OKJ-s képzés

1. Bevezetés

Az egész életen át tartó tanulást számos tényező befolyásolhatja egyénekenként, melyek motivációs elemként is funkcionálnak. A teljesség igénye nélkül ezek az alábbiak szerint sorolhatók fel magyarázatukkal és a tanulási folyamatra történő hatásukkal együtt:

- az anyagi forrás, mert az államilag finanszírozott évek és képzési számok kimerítése után csak önerőből finanszírozható a tanulás. Adott esetekben a képzés típusából adódóan az állami finanszírozás eleve nem lehetséges.
- az idő tényező, mert a tanulásra fordítható idő nélkül a célok elérése meghiúsul. A diákok sok esetben használják kifogásként a „nincs időm” kifejezést, akkor is, ha a tanulási hajlandóság hiányzik, nem ténylegesen a rá szánható idő.
- a befektetett energia és anyagi ráfordítás megtérülése: ha ezeknek a tényezőknek az aránya (befektetett energia/anyagi ráfordítás) nem jelent rentabilitást az nem feltétlenül baj, mert maga az ismeretszerzés adott esetben felbecsülhetetlen is lehet és nem megjósolható, hogy a jövőben az elvégzett képzés mikor „jöhet jól”, illetve fel is értékelődhet külső körülmények hatására.
- anyagi vagy egyéb támogatás: a munkahelyen a munkaidő beosztás, szabadnapok stb. is olyan háttértényezők, amik fontos érvként merülhetnek fel egy képzés megkezdéséhez vagy az ellen
- a végzettséggel szerorzhető magasabb fizetés: egy képzés megszerzésével természetes, hogy valamilyen szakmai tudás szerorzhető, de adott esetben a képzési és így a végzettségi szint emelésével már önmagában nagyobb fizetés érhető el
- a környezet megítélése: a közvélekedésben még sokaknál számít az, hogy valaki diplomás, vagy több szakmához ért, azaz egy-egy képzés elvégzésével a környezet megítélése is pozitívabb lehet
- nyelvet tanulni sosem késő és sosem felesleges. Ha valakinek ez autodidakta módon is megy, annak már csak ezúton is biztosítva van az egész életen át tartó tanulása.
- negatív tényezők: érdemes megkeresni a tanulást akadályozó tényezőket, negatív tapasztalatokat, megnézni ezek okát és lehetőség szerint lerombolni azokat
- tanulást segítő egyéb tényezők: a tanulást leginkább motiváló tényezőkbe érdemes a lehető legjobban belekapaszkodni, hogy a motiváció hiánya esetén is legyen miből meríteni.

Az egész életen át tartó tanulás fontosságáról eltérő élethelyzetben lévők eltérő véleményeket alkothatnak és az életkor is meghatározhatja a gondolkodásmódot. Ugyanakkor egyre többen látják be a folyamatos képzés szükségességét.

A hazai oktatási rendszer akkor tudja elősegíteni az egész életen át tartó tanulást, ha a felsorolt tényezők közül minél többet elősegít. Másrészt minden korosztály számára lehetővé kellene tenni olyan képzést, ami fejlődési lehetőséget jelenthet. Az elmúlt években indult Kis- és középvállalkozások ügyvezetője OKJ-s képzések, a bevezetendő ingyenes nyelvi képzések, valamint további (második, harmadik) OKJ-s szakmák ingyenessé tételével azonban már történtek jelentős, örvendetes lépések.

Az egész életen át tartó tanulás programja **„Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája a 2014/2020 közötti időszakra”** (www.kormany.hu, utolsó olvasás: 2017.11.05) címmel mindenki számára elérhető és tartalmaz minden hazai vonatkozású, témát illető fogalmat és ismerteti a terület aktuális folyamatait.

Az oktatásban tanítók a diákokkal folytatott interakciók alapján szembesülnek azzal, hogy jelenleg a tanulás, mint életcél és a sikeres jövőhöz vezető eszköz sokat veszített presztízséből az elmúlt évtizedek során. A kutatás helyszínéül választott szagimnáziumban sincs ez másképp és a hasonló beszélgetések alapján fogalmazódik meg az a jelenség, miszerint a fiatal korban a diákokat érő külső tényezők, hatások, a környezetből merített impulzusok és pressziók hamis képet vetítenek feléjük. A világról így alkotott elképzelések és téveszmék azt okozzák, hogy vagy hamis alapokon álló értékrendszert követnek ezek a fiatalok, vagy pedig semmilyen világgéppel sem rendelkeznek és mintegy „sodródni” az életben.

Kutatási alapot nélkülöző elmélet szerint összefüggés van egy egészséges értékrend és világgép, valamint az egész életen át tartó tanulás között. Ha csupán a média, hírforrások, közösségi oldalak stb. reális értékrendet közvetítenének a fiataljaink felé, már sokkal könnyebb dolga lenne az oktatási rendszerben dolgozó tanároknak: nem vagy kevesebbet kellene győzködniük a diákokat a tanulás értelméről.

2. A nyelvtanulás és az egész életen át tartó tanulás összefüggése

Az Európai Unió Tanácsa 2002. június 27.-én megjelentetett közlönyében egy határozatot az egész életen át tartó tanulásról melyben így vélekednek róla:

„Az egész életen át tartó tanulás segíti az európai polgárok szabad áramlását, és lehetővé teszi az európai uniós országok céljainak és törekvéseinek elérését (azaz a jólétet, a versenyképességet, a toleranciát és a demokráciát). Minden ember számára lehetővé kell tennie,

hogyan megszerezzék a tudásalapú társadalomban és a munkaerőpiacon való tevékeny részvételhez szükséges ismereteket.”

Ugyanakkor a határozat értelmében a tagállamok tudomásul veszik az egész életen át tartó tanulás lehetőségeinek biztosítása mellett az alapvető készségek elsajátítási lehetőségének biztosítását, amelyek közül egyik az idegen nyelvek ismerete. Az egész életen át tartó nyelvtanulásról született már koncepció, mely kapcsolódik az előző dokumentumhoz, azonban az egész életen át tartó tanulást és a nyelvtanulást, mint együtt kezelt fogalmakat kevésbé vizsgálták.

A nyelvtanulás szükségességét nyilvánvaló, Magyarországon lekésőbb az általános iskolában kezdenek el a diákok idegen nyelvet tanulni és hiába az éveken át tartó képzés, csak a tanulók egy kisebb része jut el a nyelvvizsgáig.

Az előzőekhez kapcsolódóan megfogalmazható az a kérdés, hogy: Vajon van-e olyan összefüggés, hogy a nyelvtudás hasznát felismerő diákok, tanulók vagy felnőttek ráésszámolnak arra, hogy nem csak nyelvet lehet bármikor tanulni, hanem bármi mást is? Azaz akik nyelvet tanulnak, azok az egész életen át tartó tanulást is nagyobb arányban preferálják? A válasz azért sem mellékes, mert a két fogalom kapcsolatával esetleg egymást is erősíthetik és olyan módszerek dolgozhatók ki, amelyek eredményeképpen mindkettő fejleszhető.

3. Az egész életen át tartó tanulást érintő néhány szakmai irodalom

Az egész életen át tartó tanulás esetében elképzelhető, hogy csak egy bizonyos életkor után, egy érett gondolkodás birtokában alakul ki, azaz összefügghet a felnőttkori tanulással. De vajon a csírái megvannak-e a középiskolai tanulmányok alatt?

A témában rengeteg szakirodalmi hivatkozást lehetne felsorolni és számos oldalról lehet megközelíteni. (Harangi, 2003) (Kőpatakiné–Mayer–Singer 2006) (Kraiciné, 2004) (Óhidy, 2006) A témát szintén érintő szakirodalom az „Oktatás – rejtett kincs – Delors-jelentés a XXI. századi oktatásról” (Majzik, 2017) (Delors, 1997), melynek részeit érdemes részletesebben megvizsgálni.

A jelentés kiadásakor a technikai fejlődésnek még nem voltak olyan hétköznapi elemei, mint a mobiltelefonok és a táblagépek. Ezek az IKT eszközök ma már számottevő szerepet tölthetnek/töltenek be az oktatásban, és az egész életen át tartó tanulással is összefüggésbe hozhatók.

„Az emberi képzeletnek meg kell előznie a technikai fejlődést, az egész életen át tartó oktatásnak központi helyet kell kapnia a társadalomban. Minden országnak ki kell alakítania a

maga tartós fejlődési modelljét, tiszteletben tartva az országonkénti sajátosságokat”. (Delors, 1997, 18. old.)

Napjainkban már olyan eszközök, szoftverek (pl. nyelvtanulás terén) állnak rendelkezésre, amikkel az oktatás minden eddiginél korszerűbb és hatékonyabb lehet, csak „a képzeletnek előbb kell járnia” (Delors, 1997).

Az egész életen át tartó oktatással foglalkozik a jelentés 5. fejezete és kitér arra, hogy az egyének képzésének ideje kitolódik, meghosszabbodik és nem csak az iskolai oktatásban lehet gondolkodni, hanem a társadalom más oktatási lehetőségeket is nyújt. A tanulással kapcsolatos paradigmaváltásról így ír: „Szükséges tehát meghaladni az iskolai képzés és a továbbképzés közötti hagyományos megkülönböztetést: a tanulás ideje ma már az egész élet. A XXI. századba való belépés kulcsa az „egész életen át tartó oktatás” (Delors, 1997, 82. old.), ami többet jelent, mint az iskolai képzés és a továbbképzés összegét.”

A XXI. századi ember tanulási környezetének új formáját körvonalazza, ahol a kutatás alapját jelentő tanulási tényezők is felfedezhetők: „Az egész életen át tartó oktatás ma már számos formában testet öltő fogalom: az oktatás különböző típusai, szakaszai és formái vannak, melyek kiegészítik egymást. Az aktív modernkori ember egyensúlyt teremt a munka és a tanulás között. Ha az alapoktatás folyamán az egyén sikeres, az a tanulás folytatására ösztönöz.” (Delors, 1997, 84. old.)

Mivel a kutatás középiskolai intézményben, szakgimnáziumban történt, ezért természetesen az ide vonatkozó részek is relevánsak: „A középfokú oktatás: az élet fordulópontja. Reményeket fűznek hozzá és bírálják. A teljes népesség közös igényeit kielégítő, az alapfokú oktatásra épülő középfokú oktatásban való részvétel a különféle hajlamok megnyilvánulásának, a tehetségek felszínre kerülésének, az új informatikai technológia kezelésének, a kreativitás és empátia gyors fejlődésének, de a konfliktusokkal és az erőszakkal való szembekerülésnek is az időszaka. Kívánatos, hogy abban a lakosság mind nagyobb hányada részesüljön.” (Delors, 1997, 95-115. old.)

4. Az egész életen át tartó tanulással összefüggő komplex kutatás bemutatása

4.1. Kutatás helyszíne, körülményei

A címként szereplő kutatás része egy, az egész életen át tartó tanulás motivációjának kutatására irányuló kérdőívnek, melyet zömében a Budapesti Gépészeti Szakképzési Centrum Kossuth Lajos Két Tanítási Nyelvű Műszaki Szakgimnáziumának diákjai töltötték ki. Noha a tanulás a tanárokat is érinthetné, hiszen a folyamatos képzés és fejlődés az oktatók körében is értelmezett fogalom, mégis a diákok voltak a kutatás céljai.

A szakgimnázium a kérdőív töltésekor megközelítőleg 650 diákkal működött és mindösszesen 65 tanárral. A képzési paletta az intézményben szerteágazó és főbb vonalaiban az alábbi osztályokból épült fel a 2016/2017-es tanévben:

- 9Kny-A: két tanítási nyelvű előkészítő évfolyam
- 9Ny-B: nyelvi előkészítő évfolyam
- 9A, 10A, 11A, 12A: két tanítási nyelvű osztályok
- 9B, 10B, 11B, 12B: un. nyek-es (nyelvi előkészítő osztályok)
- 9C, 9D: szakgimnáziumi osztályok
- 10C, 10D, 11C, 11D, 12C, 12D: kifutó szakközépiskolai osztályok
- 1/13MS: repülőgép-szerelő és avionikus szakképzős összevont osztály
- 1/13V: autóelektronikai műszerész szakképzős osztály
- 2/14M: repülőgép műszerész szakképzős osztály
- 2/14V: autóelektronikai műszerész szakképzős osztály
- 1/13VME: esti felnőttoktatás autóelektronikai műszerész és avionikus összevont osztály
- 1/13SE: esti felnőttoktatás repülőgép-szerelő osztály
- 2/14VE: esti felnőttoktatás autóelektronikai műszerész osztály
- 2/14LE: esti felnőttoktatás repülőgép sárkány szerelő osztály
- KKV1 és KKV2: kis és középvállalatok ügyvezetője képzés osztályai

A fenti felsorolás azért is szükséges, hogy átlátható legyen az osztályok struktúrája az intézményen belül, valamint a kerettanterv típusok aránya.

4.2. Szakmai képzések

A Kossuth Lajos Két Tanítási Nyelvű Műszaki Szakgimnáziumban a kifutó szakközépiskolai valamint a 2016 szeptemberétől bevezetésre került szakgimnáziumi képzés mellett természetesen az osztályok felsorolásánál is említett OKJ-s szakképzések is folynak:

- autóelektronikai műszerész (54 525 01)
- repülőgép-szerelő (54 525 10)
- avionikus (54 525 03)
- repülőgépsárkány-szerelő (54 525 06)

A repülő területhez kapcsolódó szakképzések (a felsorolás utolsó három eleme) az országban csak az intézményünkben zajlanak. Ezen kívül más OKJ-s képzéseket is tervez indítani az iskola, melyek indítása azonban ez előző évek tapasztalatai alapján a jelentkezők számától erősen függ.

4.3. A kutatás kérdéseinek átfogó célja

A vizsgálat legfőbb célja annak feltérképezése, hogy mik lehetnek azok a tanulási motivációs tényezők, amelyek befolyásolhatják az egész életen át tartó tanulást.

Természetesen ezen tényezők nagy része olyan, amelyekre konkrétan a kérdőíves vizsgálat rákérdez, azaz prekoncepciót tartalmaz, azonban vannak olyan vizsgálati elemek, ahol a megkérdezettek saját maguk válaszolnak és neveznek meg motivációs tényezőket.

A kiértékelt adatok alapján a cél az lenne, hogy a kutatás helyszínének intézményében a felhasznált összefüggéseket a tanulási tényezőket lehetőség szerint úgy alakítsuk a jövőben, hogy azok pozitívan hathassanak az egész életen át tartó tanulás valódi megvalósulására.

A kutatás egy része tehát kiemelten azt a célt szolgálta és olyan kérdéseket tartalmazott, amelyek a diákok nyelvtanuláshoz fűződő kapcsolatát vizsgálta, illetve a nyelvtanulási szokásaikat kutatta.

Azaz a komplex egész életen át tartó tanulás vizsgálatán belüli, a nyelvtanulás vonatkozásában vett kérdések válaszainak eredményei azt a célt szolgálják, hogy feltérképezzék, hogy van-e összefüggés az egész életen át tartó tanulás és a nyelvtanulás hasznának felismerése között. Más szavakkal: A nyelvtanulás, mint bármely életkorban hasznos tanulási aspektus, párhuzamba állítható-e az egész életen át tartó tanulást reprezentáló tényezőkkel.

4.4. A kutatás alanyai

A kérdőíveket zömében a Kossuth Lajos Két Tanítási Nyelvű Műszaki Szakgimnázium diákjai töltötték ki. Az egész életen át tartó tanulás motivációjának vizsgálata esetében nem mondható teljes mértékben reprezentatívnak és a megállapítások úgy tekintendők, hogy csupán erre az intézményre és erre az időpontra vonatkoznak. Mégis fontos konklúziók vonhatók le a kérdőívek alapján, ha azokat általánosságban tekintjük.

4.5. A kérdőíves csoportok és intézmények

A kérdőíves kitöltés alapján összesen 378 fő töltötte ki a kérdőíveket, amelyből 364 fő a Kossuth Lajos Két Tanítási Nyelvű Műszaki Szakgimnáziumban tanult, 14 fő pedig az intézményhez nem kapcsolódó pénzügyi-számviteli ügyintéző képzésén vett részt.

Az említett csoportokat az alábbiak szerint osztottam fel és a kérdőívszámok az alábbiak szerint alakultak (1. táblázat):

1. táblázat A mintavételi csoportok

Csoportnév	Kitöltésszámok	Lehetséges kitöltők	Kitöltési arány
9-11. évfolyamon tanulók	155	380	41%
12. évfolyamos, érettségiző tanulók	66	90	73%
13. évfolyam szakképzősök	37	50	74%
Esti rendszerben 13. évfolyamon tanulók	28	42	67%
Végzős (estis és nappalis) szakképzős tanulók	65	72	90%
KKV-s képzésben résztvevők	13	17	76%
Pénzügyi-számviteli ügyintéző tanfolyamon tanulók	14	22	64%
ÖSSZESEN	378	673	

A kitöltési számokról elmondható, hogy az alsóbb évfolyamokon (9-11. évfolyamon) tanulók kivételével a kitöltésszámok olyan arányt mutatnak, amelyek jelentősen lefedik az adott mintavételi csoportokat.

Az alsóbb évfolyamokon tanulók esetében nem volt cél a magas kitöltési arány a mintavételi csoporton belül, mert a kitöltések közbeni adatfeldolgozás alapján a válaszok nagyon hasonlóak voltak így a nagyobb kitöltési százalék érdemben nem befolyásolta volna az eredményeket.

5. A vizsgált hipotézis a mintavételi csoportokban

A vizsgált, minden csoportban értelmezhető hipotézis a következő:

A nyelvet tanulni akarók általánosságban későbbi időpontot jelölnek meg a tanulási kor végét illetően, motivációjuk így nagyobb az egész életen át tartó tanulás vonatkozásában.

A feltevést azért fontos, mert a nyelvtanulás is az önképzés része, és az egyének nyelvtanulással kapcsolatos hozzáállásbeli tényezői leképezhetők a tanulással kapcsolatos általános hozzáállásra is. Az infokommunikációs technológiák által nyújtotta lehetőségeket figyelembe véve a nyelvtanuláshoz összességében nem kell manapság semmilyen külső személy vagy eszköz, mert filmeket, nyelvtanuló alkalmazásokat, digitális tananyagokat is használhatunk és anyanyelvi barátokkal is cseveghetünk akár élőben.

5.1. A hipotézisek vizsgálati módszerei az egyes mintavételi csoportokban

- **kétmintás t-próba** (Dr. Doug Elrod, www.csic.cornell.edu, utolsó megtekintés: 2017.11.05) (Alison Moser, en.wikibooks.org utolsó megtekintés: 2017.11.30.) (Kent State University, libguides.library.kent.edu utolsó megtekintés: 2017.11.05)

- **empirikus, gyakoriságvizsgálaton alapuló módszer**

A hipotézis esetében két kérdésre adott válaszokat kell együttesen vizsgálnunk, mégpedig a következőket:

- Tervez-e nyelvet tanulni a közeljövőben? (Igen, Nem)
- Körülbelül hány éves korig érdemes Ön szerint tanulni? (20-100)

Az első kérdés esetében egyértelmű a válasz, csak két lehetőség közül lehetett választani. Ebből következően két elkülönülő csoportra lehet osztani a válaszadókat, válaszaik alapján. Ezek alapján a megfelelő statisztikai módszer ennek elemzésére a kétmintás t-próba.

Vita tárgyát képezheti, hogy milyen válaszokat tekintünk egész életen át tartó tanulásnak megfelelőnek. Akár a 60 év feletti válaszok is lehetnének már ilyenek a nyugdíjkorhatárt vagy a várható életkort tekintve, mégis a 99-es értékeket tekintetem valódi egész életen át tartó tanulás válasznak.

6. A hipotézis vizsgálata a hét mintavételi csoport esetében együttesen

A hipotézisek vizsgálatát és eredményeit a következő táblázatok foglalják össze (2-9. táblázatok).

6.1. A kétmintás t-próba a nyelvtanulási szándék és a tanulás végeként megjelölt időpont vonatkozásában

A nyelvtanulás és tanulási életkor vonatkozásában a kétmintás t-próba eredményei a 2. és 3. táblázatban láthatók.

2. táblázat Az összegző csoportosítási statisztika táblázata

	Tanulna-e nyelvet	N elemszám	Átlag (év)	Szórás	Átlag szórása
Tanulási életkor válaszok	Nem	135	36,93	26,899	2,307
	Igen	219	47,37	31,292	2,115

3. táblázat A kétmintás t-próba SPSS statisztikai táblázata

		Levene próba a varianciák egyenlőségére		t-próba az átlagok egyenlőségére						
		F	Szign. p	t	df (szab fok)	Szign. (kétoldalú)	Átlagtól való eltérés	Std. hiba eltérés	Az eltérések 95%-os konfidencia intervalluma	
									alsó	felső
Tanulási életkor válaszok	Egyenlő varianciákat feltételezve	18,122	0,000	-3,218	353	0,001	-10,431	3,241	-16,806	-4,057
	Egyenlő varianciákat nem feltételezve			-3,334	318,121	0,001	-10,431	3,129	-16,588	-4,275

Az eredményekből látható, hogy a két feltétel variabilitása jelentősen eltér. Szignifikancia érték (kétoldalú) 0,001. Mivel ez a szignifikancia érték kisebb, mint 0,05 megállapíthatjuk, hogy statisztikailag szignifikáns különbség van a két feltétel között. Az a következtetés vonható le, hogy a feltételekhez tartozó átlagok eltérései valószínűleg nem a változás miatt, hanem a független változónak (nyelvtanulási szándék) tulajdoníthatók.

A nyelvet tanulni akarók átlagosan 10,431 évvel nagyobb értéket jelöltek meg a tanulási időszak végeként.

6.2. Kétmintás t-próba az egyes korcsoportok esetén

A hipotézist érdemes lehet megvizsgálni az egyes csoportok esetén minden esetben és ezekre megnézni a t-próba eredményeket.

Ezek összesítő táblázata a következőkben látható (4. táblázat).

4. táblázat A kétmintás t-próba eredményei a mintavételi csoportokra külön-külön a leglényegesebb adatokat kiemelve

Csoportnév	Kétmintás t-próba		
	p szignifikancia (kétoldalú)	Szignifikancia p alapján	Átlagtól való eltérés
9-11. évfolyamon tanulók	0,947	nem szignifikáns	0,352
12. évfolyamos, érettségiző tanulók	0,068	szignifikáns	7,797
13. évfolyam szakképzősök	0,385	nem szignifikáns	11,833
Esti rendszerben 13. évfolyamon tanulók	0,795	nem szignifikáns	4,507
Végzős (estis és nappalis) szakképzős tanulók	0,051	szignifikáns	17,835
KKV-s képzésben résztvevők	nem értelmezhető	nem értelmezhető	nem értelmezhető
Pénzügyi-számviteli ügyintéző tanfolyamon tanulók	0,768	nem szignifikáns	6,333

A táblázatból az a következtetést vonhatjuk le, hogy az érettségiző tanulók és a végzős szakmások csoportja esetében szignifikáns eltérés mutatkozik a nyelvtanulási szándék és a tanulási időszak végeként megjelölt időszak között.

Azaz ezekben az esetekben az átlagtól való eltérések valószínűleg a független változónak tulajdoníthatók.

6.3. Korrelációvizsgálat a továbbtanulási szándék és a tanulás életkora vonatkozásában

Esetünkben a tanulási időszak végének megadott értékek normalitás vizsgálata a következőket eredményezi (5. táblázat):

5. táblázat A normalitásvizsgálat táblázata

		Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
		Statisztika	df	Szig.	Statisztika	df	Szig.
Továbbtanulási szándék	Nem	0,381	136	0,000	0,584	136	0,000
	Igen	0,290	219	0,000	0,748	219	0,000

A szignifikancia szint mindkét esetben 0,000-át, azaz egy nagyon kis értéket eredményez, ami alapján azt mondhatjuk, hogy ezek az adatok nem normális eloszlású mintából származnak, azaz a Pearson korrelációvizsgálat nem végezhető el.

Ebből kifolyólag a Spearman-féle rang korrelációt alkalmazhatjuk (6. táblázat).

6. táblázat A Spearman-féle korrelációs vizsgálat eredménye az SPSS program alapján

			Továbbtanulás változó	Tanulás végének időpontja változó
Spearman-féle korreláció	Nyelvtanulás változó	Korrelációs együttható szignifikancia (kétoldalú) N	1,000 376	0,229** 355
	Tanulás végének időpontja változó	Korrelációs együttható szignifikancia (kétoldalú) N	0,229** 355	1,000 355

Mindezek alapján az állapítható meg, hogy gyenge korreláció áll fenn a továbbtanulási szándék és a tanulás végeként megjelölt időpont között.

6.4. Korrelációvizsgálat az egyes mintavételi csoportok esetében

A kétmintás t-próbához hasonlóan az egyes csoportok esetében külön-külön is elvégezhető a korrelációvizsgálat, hogy még pontosabb adatokhoz juthassunk (7. táblázat). Ugyanakkor lényeges megemlíteni, hogy a mintavételi elemszám a csoportok esetén így jelentősen lecsökken és az eredmények esetében ezeket figyelembe kell venni.

7. táblázat A Spearman-féle korrelációvizsgálat eredményei az egyes mintavételi csoportok esetén

Csoportnév	Spearman-féle korreláció		
	Korrelációs együttható	Szignifikancia	Korrelációs szint
9-11. évfolyamon tanulók	0,094	0,263	nagyon gyenge
12. évfolyamos, érettségiző tanulók	0,053	0,683	nagyon gyenge
13. évfolyam szakképzősök	0,259	0,146	gyenge
Esti rendszerben 13. évfolyamon tanulók	0,066	0,749	nagyon gyenge
Végzős (estis és nappalis) szakképzős tanulók	0,381	0,002	mérsékelt
KKV-s képzésben résztvevők	nem értelmezhető	nem értelmezhető	nem értelmezhető
Pénzügyi-számviteli ügyintéző tanfolyamon tanulók	0,209	0,514	gyenge

A csoportonkénti vizsgálat esetében az együttes korrelációhoz képest mérsékelt korrelációkat is tapasztalunk, tehát az mondható, hogy az érintett mintavételi csoportok esetében van ugyan kapcsolat a nyelvtanulási szándék és a tanulás végeként megjelölt időszak között, de a közepes kapcsolat sem mutatható ki egy csoport esetében sem.

6.5. Gyakoriság elemzések

A kapott eredmények gyakoriság szerinti elemzésének eredményeit mutatja az 8. és 9. táblázat és az 1. ábra.

Az értelmezéskor figyelembe veendő szempontok:

- a két diagram válaszai külön-külön alkotnak 100%-ot, azaz minden esetben az adott válaszhoz tartozó tanulási időszak megoszlások láthatóak
- a csúcsok azt jelzik, hogy az adott intervallumba esnek nagyobb gyakoriságú válaszok
- a vonaldiagramok jobb szélén lévő értékek jelzik a teljes egész életen át tartó tanulásnak megfelelő válaszokat

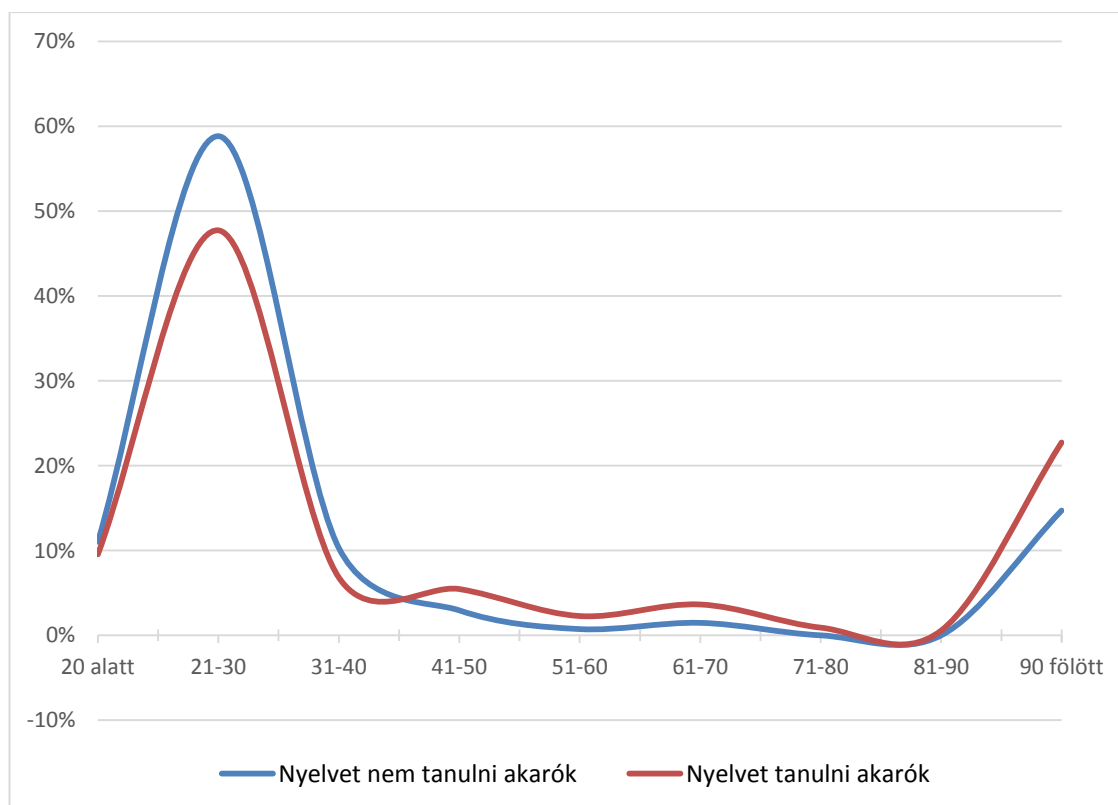
8. táblázat A tanulási szándék és a tanulási időszak végeként megjelölt időpontok összesített adatai

	20 alatt	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	90 fölött
Nyelvet nem tanulni akarók	11%	59%	10%	3%	1%	1%	0%	0%	15%
Nyelvet tanulni akarók	10%	48%	7%	5%	2%	4%	1%	1%	23%

9. táblázat A tanulási szándék és a tanulási időszak végeként megjelölt időpontok csoportonkénti adatai

	Tanulási időszak vége 10-éves intervallumokban								
	20 alatt	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	90 fölött
9.-11. évfolyam (nyelvet nem tanulni akarók)	14%	56%	10%	2%	1%	2%	0%	0%	15%
9.-11. évfolyam (nyelvet tanulni akarók)	32%	38%	8%	3%	0%	3%	0%	0%	16%
Érettségizők (nyelvet nem tanulni akarók)	0%	86%	14%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Érettségizők (nyelvet tanulni akarók)	16%	64%	2%	0%	2%	0%	2%	0%	14%
13. évfolyam szakmások (nyelvet nem tanulni akarók)	0%	100%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
13. évfolyam szakmások (nyelvet tanulni akarók)	0%	77%	3%	6%	3%	0%	0%	0%	10%
Estis 13. évfolyamosok (nyelvet nem tanulni akarók)	0%	0%	33%	33%	0%	0%	0%	0%	33%
Estis 13. évfolyamosok (nyelvet tanulni akarók)	0%	13%	21%	13%	4%	17%	0%	0%	33%
Végzős szakmások (nyelvet nem tanulni akarók)	0%	85%	8%	0%	0%	0%	0%	0%	8%
Végzős szakmások (nyelvet tanulni akarók)	0%	54%	10%	6%	2%	4%	0%	0%	24%
KKV-s képzésben résztvevők (nyelvet nem tanulni akarók)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
KKV-s képzésben résztvevők (nyelvet tanulni akarók)	0%	8%	0%	8%	8%	8%	8%	8%	50%
PSZÜ képzésesek (nyelvet nem tanulni akarók)	0%	0%	0%	33%	0%	0%	0%	0%	67%
PSZÜ képzésesek (nyelvet tanulni akarók)	0%	0%	0%	20%	0%	0%	0%	10%	70%

1. ábra: A nyelvet tanulni akarók és a tanulási időszak végének változója szerinti gyakoriságsdiagram

A diagram alapján az olvasható le, hogy két csúcsot jelöltek meg mindkét esetcsoportra vonatkozóan, a 21-30 közötti intervallumot és az egész életen át tartó tanulást. A nyelvet tanulni akarók közül a 21-30 intervallumot százalékosan kevesebben választották, az egész életen át tartó tanulást azonban többen.

Az egész életen át tartó tanulás válaszait tekintve a nyelvet nem tanulni akarók (15%, 20 fő) a nyelvet tanulni akarók (23 %, 50 fő), jelent.

6.6. Következtetés

A nyelvtanulás az egész életen át tartó tanulás egyik mozgatórugója lehet, ezt mutatja az is, hogy a KKV-s képzésben résztvevők mindegyike a nyelvtudás miatt jelentkezett a képzésre. (Emiatt a korrelációs vizsgálat nem volt elvégezhető.) Ebben a csoportban csak felnőttek a résztvevők és mindannyian szeretnének a jövőben is nyelvet tanulni.

Ez alapján az vizsgált hipotézisnek az volt a célja, hogy megállapítsa, hogy az életkor előrehaladtával mondható-e az, hogy a kérdőívet kitöltők vajon a nyelvtudás fontosságát jobban látják-e.

Az életkor előrehaladásával valószínűsíthetően az ember személyisége is érik, illetve megtapasztal olyan tudáshiányosságokat, amellyel a tanulás fontosabbá válhat, mint korábban.

A kétmintás t-próba azt eredményezte a diákokat összességében tekintve, hogy van összefüggés a nyelvtanulási szándék és az tanulási motivációként mutakozó szándék között. A nyelvtanulással rendelkezők jelentősnek mondható, mintegy tíz évvel későbbi időpontot jelöltek meg a tanulási időszakuk végeként.

Csoportonként csupán két esetben mutatható ki szignifikáns kapcsolat, amely azt is jelentheti, hogy nagy százalékban ismerik fel a diákok a nyelvtanulás jelentőségét, még azok is, akik összességében nem szívesen tanulnának a későbbi éveikben, ezért a két jelenség között ezért nem jelentős az összefüggés.

A korrelációvizsgálatok esetében is gyenge vagy ez alatti korrelációk mutathatók ki, amely az előbbi megállapításra vezethető vissza.

A látványosabb eredményt mutató gyakoriságvizsgálat esetében a nyelvtanulási szándékkal rendelkezők közül a 21-30 éves tanulási időszakot kevesebben jelölték meg és az egész életen át tartó tanulás válaszok gyakoribbak voltak esetükben.

7. Összefoglalás

Az egész életen át tartó tanulás az emberiséggel egyidős. Az állandó tanulás nélkül nem fejlődhetnénk folyamatosan sem egyénileg, sem az emberiséget együttesen tekintve. Ugyanakkor számos olyan tényező van, amely befolyásolja az egyének tanulási hajlandóságát. Ha ezek jelen vannak és pozitívan segíthetik a tanulást, akkor sem biztos, hogy a motivációs tényezők adottak.

Értelmesnek tűnik tehát minden korban, képzésben, életkorban stb. az egész életen át tartó tanulás motivációit és tényezőit, hiszen az oktatási rendszereket is célszerű olyanná alakítani, amelyek vonzóvá teszik a tanulást, az egyéni fejlődést és figyelemmel vannak az adott tanulói csoportok motivációira.

Ma Magyarországon a középfokú képzési rendszer és az OKJ-s szakmák átalakításával nem csak a diploma megszerzése lehet a legvégső tanulási cél, hanem egy jól megválasztott szakma elsajátítása és az abban való elmélyedés akár egész életen át, vagy ezt kielégítve más nyelvi, további szakmai ismeretekkel.

A vizsgálat eredményéből az a következtetés vonatható le konklúzióként, hogy mivel kimutatható bizonyos fokú összefüggés a nyelvtanulás és az egész életen át tartó tanulás motivációi között, érdemes ezen a területen további, a jelenleginél célzottabb vizsgálatokat végezni.

További vizsgálatokkal olyan eredményeket lehet leszűrni, amelyek alapján a nyelvtanulás elsődleges mozgatórugóit felhasználhatóvá válhatnak az egész életen át tartó tanulás erősítésére, illetve megfordítva, az egész életen át tartó tanulásnál alkalmazott stratégiákat és ajánlásokat alkalmazni lehet a nyelvtanulás és a kapcsolódó képzések esetében.

Célunk az említett vizsgálatok a jövőbeni kiterjesztése további, a nyelvtanulást kifejezetten célul vevő szempontokra és további intézmények bevonása.

A kapott eredményeket érdemes megvizsgálni és intézményi szinten visszaforgatni annak érdekében, hogy hatékonyabbá tegyük az iskolát. Hasonló vizsgálatokat pedig érdemes lenne folytatni más típusú képzési helyeken is és összevetni az eredményeket.

Örvendetesnek mondható, hogy a diákok nagyon nagy része szeretne nyelvet tanulni a későbbiekben, azaz felismerték a fontosságát. Ez a tény azért is örvendetes, mert 2020-tól már csak (minimum) középfokú nyelvvizsga birtokában jelentkezhetnek felsőoktatási intézménybe.

Úgy gondolom, hogy az egész életen át tartó tanulás és a nyelvtanulás együttesen kezelt vizsgálatát érdemes további kutatásokkal vizsgálni. Ugyanis, ha a diákok a nyelvtanulás szükségességét már felismerték és tisztában vannak annak fontosságával, akkor ezt a felismerést és a mögöttes tanulási motivációkat használva olyan tanulási és oktatási javaslatokat és stratégiát lehet kidolgozni, amely alkalmazza ezt más tantárgyakra, ismeretekre.

Ha a jelen kutatás nem is eredményez rendkívül látványos és hatásvadász számokat és eredményeket, jó kiinduló alap lehet további vizsgálatokhoz.

A projekt az EFOP-3.6.1-16-2016-00003 " K+F+I folyamatok hosszú távú megerősítése a Dunaújvárosi Egyetemen" támogatásával valósult meg

Irodalomjegyzék

Statistical Consulting at Kent State University Libraries: SPSS Tutorials: Independent Samples t Test [elektronikus jegyzet] [2017.11.30.]

<<https://libguides.library.kent.edu/SPSS/IndependentTTest>>

Kormany.hu (2014): Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája a 2014/2020 közötti időszakra [elektronikus hírportál]

[2017.11.05.] <<http://www.kormany.hu/download/7/fe/20000/Eg%C3%A9sz%20%C3%A9leten%20%C3%A1t%20tart%C3%B3tanul%C3%A1s.pdf>>

Dr. Doug Elrod: Theory Behind the t-Test Talk A kétmintás t-próba kiértékelése [elektronikus jegyzet] [2017.11.05.] <<http://www.csic.cornell.edu/Elrod/t-test/reporting-t-test.html>>

Harangi László (2003): Európai jelentés az egész életen át tartó tanulás minőségéről. In: Felnőttképzés, 1. évf. 1. sz., pp. 30-32.

Kent State University: SPSS Tutorials: Independent Samples t Test A kétmintás t-próba kiértékelése [elektronikus jegyzet] [2017.11.05.]

<<https://libguides.library.kent.edu/SPSS/IndependentTTest>>

Kőpatakiné M. M. – Mayer J. – Singer P. (2006): Élethosszig tanulni, de hogyan? Sajátos nevelési igényű tanulók a középfokú iskolákban. In: ÚPSz, 2006. október, pp. 87-113.

(<http://epa.oszk.hu/00000/00035/00107/2006-10-31-Tobbek-Elethosszig.html> letöltés dátuma: 2017.11.07.)

Kraiciné Sz. M. (2004): Egész életen át tartó tanulás, felnőttoktatás – kihívások az ezredfordulón. (http://old.tok.elte.hu/tarstud/filmuvtort_2004/szokoly.htm letöltés dátuma: 2017.11.07.)

Kraiciné Sz. M. (2004): Felnőttképzési módszertár. Budapest, ÚMK p. 16.

Majzik Lászlóné (1997): Oktatás – rejtett kincs, Delors-jelentés a XXI. századi oktatásról, Új Pedagógiai Szemle, 1997 november [2017.11.05.]

<<http://epa.oszk.hu/00000/00035/00010/1997-11-ta-Majzik-Oktatas.html>>

Nehéz Győző & Kelemen Balázs (2001): Az élethosszig tartó tanulás, In: Oktatási Fehérkönyv, V. fejezet [2017.11.05.]

<<http://www.tarrdaniel.com/documents/OktatasPolitika/OktatasiFeherKonyv/lifelonglearning.html>>

Németh Balázs (2008): A lifelong learning paradigma értelmezése. In: Felnőttképzés, 6. évf. 1. sz., pp. 1-7.

Óhidy A. (2006a): Az élethosszig tartó tanulás és az iskola. In: Új Pedagógiai Szemle, 2006. szeptember, pp. 109-120. [2017.11.07.] <<http://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/az-elethosszig-tarto-tanulas-es-az-iskola>>

- Óhidy A. (2006b): Az élethosszig tartó tanulás és a felnőttképzés. In: Új Pedagógiai Szemle, 2006. október, pp. 114-125. [2017.11.07.] <<http://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/az-elethosszig-tarto-tanulas-es-a-felnottkepzes-0>>
- Delors, Jacques (1997): Oktatás – rejtett kincs. A Jacques Delors vezette Nemzetközi Bizottság jelentése az UNESCO-nak az oktatás XXI. századra vonatkozó kérdéseiről. Budapest, Osiris Kiadó–Magyar Unesco Bizottság, p. 219
- Wolfgang Mackiewicz (é.n.) Lifelong foreign language learning, Freie Universität Berlin (DE), Conseil Européen pour les Langues / European Language Council [2018.04.03.] <http://userpage.fu-berlin.de/elc/docs/Mackiewicz-Valencia.pdf>
- Az Európai Unió Tanácsának határozata Az egész életen át tartó tanulásról (2002.06.27.) Az Európai Közösségek Hivatalos Közlönye C 163 <www.nefmi.gov.hu/download.php?docID=272>

Rövid szakmai életrajzok

Gógh Előd igazgatóhelyettes és tanár munkakörben dolgozik a Kossuth Lajos Két Tanítási Nyelvű Műszaki Szakgimnáziumban. Az intézménynél oktatási, intézményvezetési feladatokat lát el, oktatás irányításában, szervezésében működik közre. Felsőfokú mérnökinformatikus tanulmányait a Pannon Egyetemen végezte, informatikus mérnök tanári diplomáját a Dunaújvárosi Egyetemen szerezte. Kutatási területe a tanulás hatékonyságát befolyásoló tényezők elemzése, az egész életen át tartó tanulás.

Kővári Attila a Dunaújvárosi Egyetem tanszékvezető egyetemi docense. Az intézménynél informatika és mechatronika területtel összefüggő feladatokat lát el, valamint a tantervek, tananyagok megújításában működik közre. Tudományos fokozatát a Pannon Egyetem Műszaki tudományokból szerezte. Fő kutatási területe a mechatronika, informatika és ennek tanulás hatékonyságával, projektoktatással összefüggő alkalmazásai.